

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Bouwdienst Rijkswaterstaat

Syllabus

Praktijkmodule toetsingsfilosofie

versie: september 2000
auteur: J. Mulder, staf KW

Praktijkmodule toetsingsfilosofie

1. Inleiding

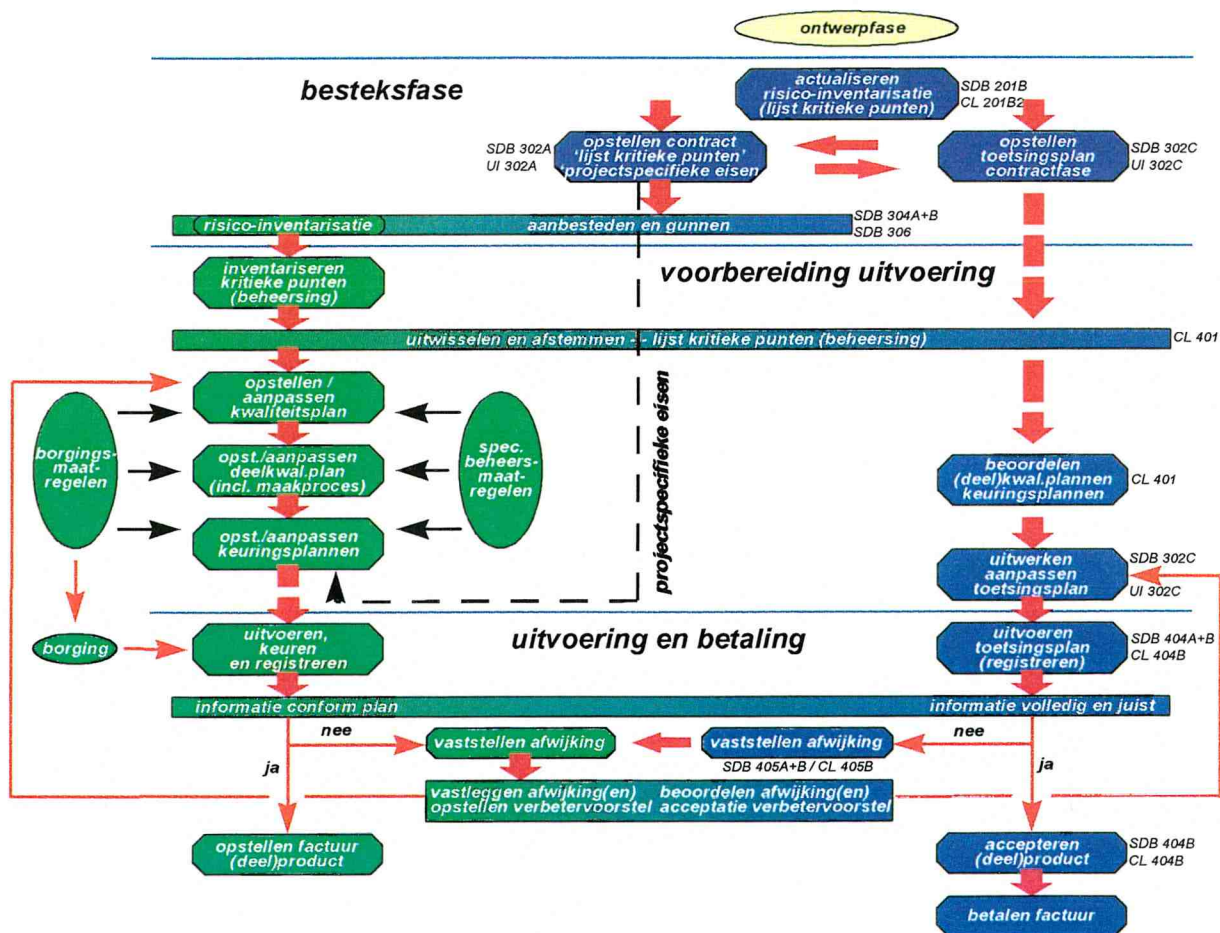
Bij kwaliteitsborging gaat het erom dat wordt aangetoond dat aan de gestelde eisen wordt voldaan. Dit geldt niet alleen in de relatie Bouwdienst - aannemer / ing.bureau, maar ook in de relatie Bouwdienst - principaal. Een eerste vereiste is dus in zowel het contract (opdracht) met de principaal als in het contract met de opdrachtnemer eisen te formuleren die de behoefte van de afnemer (principaal of gebruiker) volledig weergeven.

Bij projecten gebeurt dat in de relatie Bouwdienst - principaal bij de aanbieding/opdracht (inventarisatie behoeften principaal) waarna dit in het projectplan concreet wordt uitgewerkt. Bij uitbesteding, in de relatie Bouwdienst - aannemer / ing.bureau, wordt dit vastgelegd in het contract.

De opbouw van kwaliteitsborging vanuit het ontwerp in de uitvoeringsfase is aangegeven in de toetsingsfilosofie conform het bijgevoegde stroomschema uit Elementair.

In dit schema is het proces kwaliteitsborging in contractuele situaties vastgelegd. Bij de stappen zijn de raakpunten met de interne werkwijze vermeld. In de hierbij benoemde documenten (SDB's, uitvoeringsinstructies en checklisten) zijn de in die stap van belang zijnde aandachtspunten, begrippen en uit te voeren activiteiten nader beschreven.

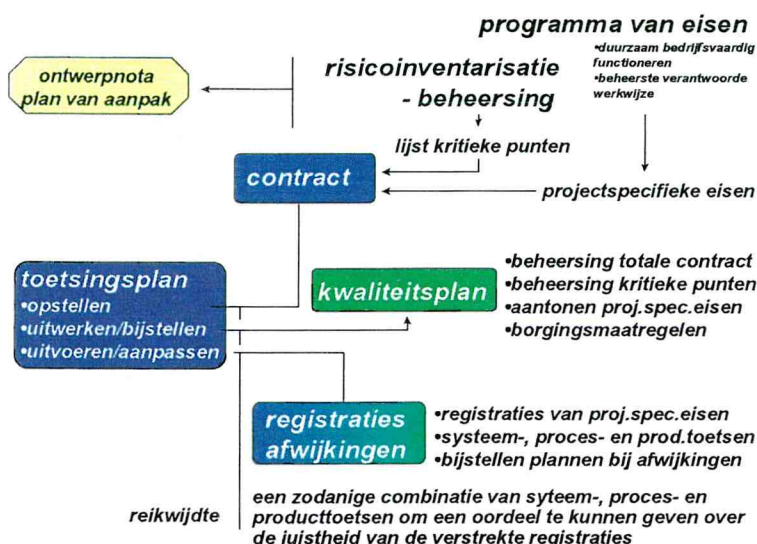
In de toetsingsfilosofie is niet meegenomen de werkzaamheden welke door de Bouwdienst worden verricht in de ontwerpfase, behoudens het opstellen van de risico-inventarisatie met de methode van beheersing, de daaruit op te stellen 'lijst kritieke punten' en het opstellen van de projectspecifieke eisen. In de filosofie gaat het om het uitbesteede werk (rechtmatigheid in contractuele situaties). Wordt het ontwerp uitbesteed (contract) dan gebeurt ook dat volgens de toetsingsfilosofie.

Voor de praktijkmodule wordt de toetsingsfilosofie besproken vanuit het toetsingsplan.

We onderscheiden daarbij 3 fasen:

- het opstellen van het toetsingsplan (fase opstellen contract);
- het verder uitwerken en vervolgens afstemmen op het kwaliteitsplan nadat dit is beoordeeld en geaccepteerd (fase voorbereiding uitvoering);
- werken volgens het aangepaste toetsingsplan en bij afwijkingen aanpassen (fase uitvoering).

Het toetsingsplan in de contractfase heeft als doel te komen tot een effectief, toetsbaar contract en een opzet voor de toetsstrategie tijdens de contractuitvoering.

Om tot een **toetsingsplan** in de **contractfase** te komen moet dit worden afgestemd met het contract wat gelijktijdig met het toetsingsplan wordt opgesteld (toetsingsfilosofie). Hiervoor moet vanuit het ontwerp de nodige informatie worden aangeleverd zoals een lijst 'kritieke punten' en de 'projectspecifieke eisen'. Daarbij is de lijst 'kritieke punten' een verdere uitwerking van de risico-inventarisatie en zijn de 'projectspecifieke eisen' een verdere uitwerking van het programma van eisen om bij afname aan te tonen dat aan die eisen wordt voldaan welke van invloed zijn op het duurzaam bedrijfsvaardig functioneren en welke een beheerste werkwijze beïnvloeden.

Het **toetsingsplan** in de fase **voorbereiding uitvoering** heeft eerst als doel het kwaliteitsplan van de opdrachtnemer te beoordelen waarna dit, na acceptatie van het kwaliteitsplan, wordt afgestemd op dit plan (reikwijdte). In deze fase wordt de toetsstrategie uitgewerkt voor de uitvoering door het invullen van de systeem-, proces- en producttoetsen om de informatie van de opdrachtnemer te kunnen valideren.

Het **toetsingsplan** in de fase **uitvoering** heeft tot doel op basis van de aangegeven de registraties van de opdrachtnemer te valideren en daarmee aan te tonen dat aan de in het contract gestelde eisen is voldaan en dat het product kan worden betaald (rechtmatigheid).

Bij afwijkingen moet, afhankelijk van de zwaarte en/of omvang van de afwijking, zowel het kwaliteitsplan als het toetsingsplan worden aangepast.. Het aanpassen van het toetsingsplan is daarbij afhankelijk van de mate waarin het kwaliteitsplan door de opdrachtnemer is aangepast (reikwijdte).

2. Het ontwerp

Het projectplan

Na de verkregen opdracht wordt in de meeste gevallen eerst een projectplan opgesteld waarin is omschreven:

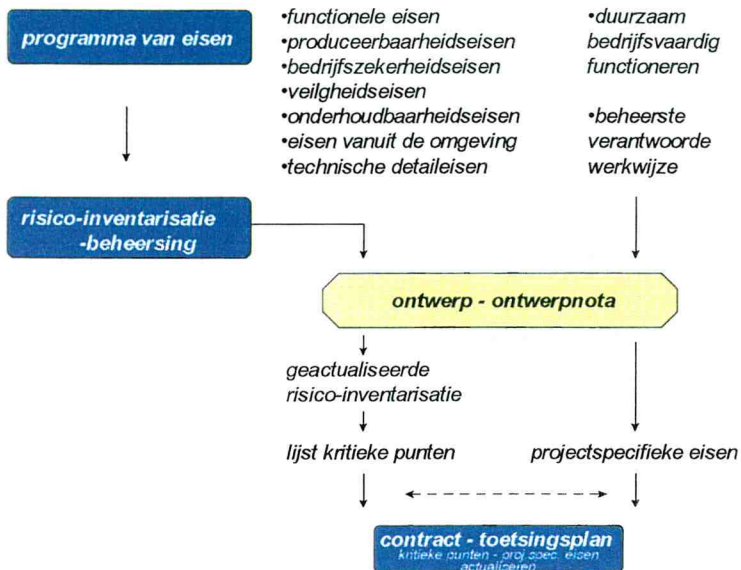
- ⇒ de door de principaal gestelde eisen,
- ⇒ op welke wijze daaraan invulling wordt gegeven (fasering) en
- ⇒ hoe deze activiteiten worden beheerst.

Vaak wordt bij de complexere projecten op dat moment een Project Start-Up gehouden waarbij mogelijk aan het begin en het einde ook de principaal aanwezig is. In deze Project Start-Up wordt opgesteld een programma van eisen, een risico-inventarisatie en de wijze van beheersing van die risico's, de fasering en de omgevingskaart (onderlinge relaties van betrokkenen bij het project; zowel intern als extern).

Bij kleine projecten met een korte doorlooptijd worden deze documenten wat minder uitgebreid uitgewerkt waardoor dezen dan tot één document (projectplan) kunnen worden samengevoegd.

Het projectplan omvat de documenten:

- ⇒ eisen aan het opdrachtresultaat
- ⇒ risico-inventarisatie en -beheersing
- ⇒ plan van aanpak
- ⇒ beheersaspecten (tijd, geld, productkwaliteit, informatie en organisatie)

Het programma van eisen en de risico-inventarisatie met de beheersing van die risico's

Na het opstellen van het programma van eisen aan de hand van de door de principaal aangegeven behoefte (wat moet er komen en wat moet het kunnen), wordt als eerste door het projectteam een risico-inventarisatie gemaakt om de risicopunten van het project aan te geven voor zowel het ontwerp als ook globaal voor de contractuitvoering.

Hoe door het projectteam deze risicopunten tijdens de verschillende stappen in het ontwerptraject worden beheerst wordt na elke stap opnieuw bekeken (actualiseren).

De lijst 'kritieke punten'

Voor de contractuitvoering wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd. De risico's waarop de opdrachtnemer invloed kan uitoefenen (risico's op het gebied van techniek) worden aangegeven op een lijst 'kritieke punten'. De beheersing van de 'kritieke punten' is de verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer (aannemer / ing.bureau).

De 'kritieke punten', ook wel 'ongewenste gebeurtenissen' genoemd, worden op een lijst 'kritieke punten' geplaatst welke als bijlage bij het contract wordt gevoegd.

Voor de contractuitvoering kunnen risicovolle onderdelen, welke verband houden met de wijze van uitvoeren, worden toegevoegd.

Voor de ontwerpfase worden de risico-punten genoemd in de risico-inventarisatie waarin tevens de methode van beheersing is aangegeven (extra onderzoek, berekening, alternatieve keuze).

Op basis van deze uitkomsten moet een keus worden gemaakt of het risico wordt meegenomen naar de contractuitvoering ('kritiek punt'), of dat risico in het ontwerp wordt uitgewerkt door aanvullende maatregelen. Het in de ontwerpfase bereikte resultaat bevat in de meeste gevallen voor de contractuitvoering de eisen waartegen moet worden getoetst.

'Projectspecifieke eisen'

De 'projectspecifieke eisen' zijn die eisen welke betrekking hebben op het duurzaam bedrijfsvaardig functioneren en/of een beheerste en verantwoorde werkwijze beïnvloeden.

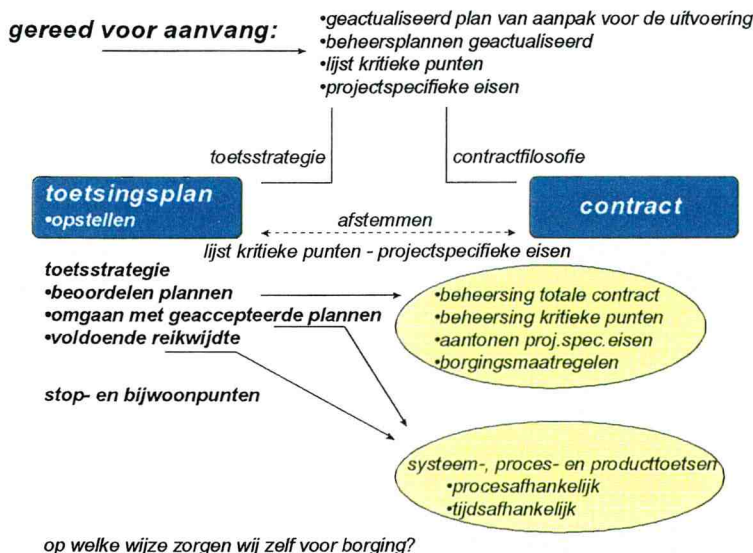
De 'projectspecifieke eisen' moeten door de opdrachtnemer met schriftelijke kwaliteitsregistraties worden aangetoond en zijn in het contract of op een bijlage bij het contract aangegeven.

Om aan te tonen dat aan deze eisen wordt voldaan moet de opdrachtnemer keuringen en/of procestoetsen uitvoeren en de resultaten daarvan vastleggen. Deze registraties moeten worden overhandigd aan de opdrachtgever.

Tussen de 'kritieke punten' en de 'projectspecifieke eisen' bestaat een zekere relatie. Voor de volledigheid van de 'projectspecifieke eisen' moet worden gekeken of in het verlengde van de 'kritieke punten' eisen zijn opgenomen. Het is echter niet zo dat van alle 'projectspecifieke eisen' ook 'kritieke punten' moeten zijn opgenomen (door de gekozen uitwerking vanuit het ontwerp is het risico komen te vervallen).

3. Opstellen toetsingsplan (bestekfase)

Het toetsingsplan heeft in de contractfase als doel te komen tot een effectief, toetsbaar contract en een opzet voor de toetsstrategie tijdens de contractuitvoering.

Toetsingsplan

De voor de contractuitvoering geactualiseerde risico-inventarisatie en -beheersing met de hieruit afgeleide 'lijst kritieke punten' en de in het contract aangegeven 'project specifieke eisen' vormen de basis voor het toetsingsplan dat wordt opgesteld voor of gelijktijdig met het opstellen van het contract.

In het toetsingsplan wordt aangegeven hoe bij de uitvoering van het contract wordt vastgesteld dat alle door de opdrachtnemer te leveren registraties volledig, juist en betrouwbaar zijn, en dat is voldaan aan de contracteisen. De in deze fase aangegeven toetsstrategie is gebaseerd op het contract.

In de toetsstrategie wordt aangegeven hoe op hoofdlijnen de plannen van de opdrachtnemer worden beoordeeld voor de specifieke projectsituatie.

Relevante aandachtspunten hierbij zijn:

- * geactualiseerde lijst risicopunten (inclusief de specifieke aandachtspunten in kader van rechtmatigheid (proces rondom keuren en registreren, volledigheid afwijkingen);
- * te treffen specifieke beheersmaatregelen aan de hand van de lijst kritieke punten;
- * het toetsen van de aan te tonen projectspecifieke eisen

Om voldoende reikwijdte te verkrijgen dient een zodanige combinatie van systeem-, proces- en producttoetsen te worden gepland dat daarvan afgeleid een oordeel over de juistheid van de door de opdrachtnemer verstrekte gegevens kan worden gegeven

Contract

Het contract (juridisch document, waarin de te leveren producten en diensten zijn omschreven, bevat de afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Alles wat daarin niet is geregeld kan zonder bijbetaling niet van een opdrachtnemer worden geëist.

Aan het contract wordt toegevoegd een lijst 'kritieke punten' en de 'projectspecifieke eisen'. De vanuit het ontwerp aangegeven risicopunten moeten met de te nemen maatregelen in het contract worden vastgelegd om er voor te zorgen dat de risico's worden beheerst.

Vanuit de contractfilosofie is nagedacht over de opbouw van het contract.

Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn:

- ◇ producten zo inrichten dat het een reële afspiegeling van het werkproces c.q. werkmethode is (bijvoorbeeld afbouw elementen niet meenemen in de definitie van een product);
- ◇ juiste en beheersbare methode van verrekening;
- ◇ reële eisen en toleranties.

De toetsingsfilosofie, voorzover opgesteld, kan hiervoor een belangrijke informatiebron zijn. In de meeste gevallen wordt het contract gelijk met het toetsingsplan opgesteld.

Om het werk onder kwaliteitsborging uit te voeren moet in het contract worden aangegeven wat van de opdrachtnemer wordt gevraagd zoals:

- ⇒ de van toepassing zijnde ISO-norm (9001 of 9002)
- ⇒ het hebben van een gecertificeerd kwaliteitssysteem
- ⇒ het opstellen van een kwaliteitsplan met de aangegeven inhoud (min.)
- ⇒ toezicht op de borging, omgaan met afwijkingen en sancties.

Deze punten zijn in het besteksartikel "kwaliteitsborging" nader uitgewerkt en opgenomen in de Bouwdienst suppletie.

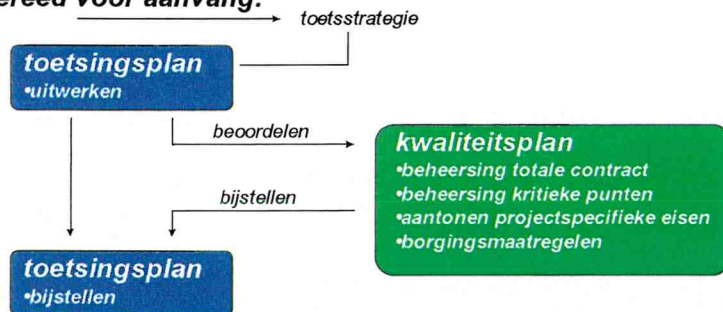
4. Bijstellen toetsingsplan (voorbereiding uitvoering)

Bij de contractvorming is een toetsingsplan opgesteld ter beoordeling van het contract en de opzet van de toetsstrategie; dit plan vormt de basis voor de beoordeling van het kwaliteitsplan van de opdrachtnemer.

Het kwaliteitsplan wordt daarbij getoetst op:

- ⇒ de beheersing van het totale contract (systeem procedures, de voor het project aangepaste procedures),
- ⇒ de beheersing van de 'kritieke punten'
- ⇒ het voldoen aan de in het contract gestelde eisen (met name de 'projectspecifieke eisen')
- ⇒ de (onafhankelijke) borging op de van toepassing verklaarde procedures en processen,
- ⇒ de kwaliteitsregistraties.

gereed voor aanvang:

reikwijdte -

combinatie van systeem-, proces- en producttoetsen
afstemmen op kwaliteitsplan
projectspecifieke eisen en overige eisen

stop- en bijwoonpunten

omgaan met afwijkingen

Het kwaliteitsplan

Het door de opdrachtnemer op te stellen (deel)kwaliteitsplan beschrijft het proces waarlangs het product of resultaat wordt gerealiseerd en de wijze waarop de kwaliteit van het uiteindelijke product/resultaat wordt beheerst en hoe deze wordt geborgd. De beschrijving van het proces is van groot belang, omdat het proces veelal bepalend is voor de uiteindelijke kwaliteit van het product.

In het plan wordt aangegeven welke specifieke beheersmaatregelen worden genomen voor de beheersing van de 'kritieke punten' (bijlage bij contract) en welke kwaliteitsregistraties worden verstrekt om aantoonbaar te voldoen aan de 'projectspecifieke eisen' (aangegeven in contract).

Het kwaliteitsplan beschrijft tevens op welke wijze de opdrachtnemer nagaat of er volgens het geaccepteerde plan wordt gewerkt en welke toetsen hij hiervoor uitvoert (borgingsmaatregelen).

(Deel)kwaliteitsplannen kunnen verwijzen naar delen van het kwaliteitssysteem zoals werkinstructies of procedures. In het kwaliteitssysteem worden de algemeen van toepassing zijnde richtlijnen, procedures en

werkinstructies beschreven. Daar waar dit onvoldoende invulling geeft aan de in het contract gestelde eisen moet dit verder worden uitgewerkt.

Bij de opsomming van de onderdelen in het kwaliteitsplan zal de opdrachtnemer dienen aan te geven, welke onderdelen hij als deelkwaliteitsplan zal indienen en op welk tijdstip hij dat zal doen.

In dit deelkwaliteitsplan (inclusief keuringsplannen) zijn dan ook de detailafspraken over de wijze van kwaliteitsborging door de opdrachtnemer vastgelegd.

Voor de deelkwaliteitsplannen geldt dezelfde acceptatieprocedure als voor het kwaliteitsplan zelf.

In het contract wordt de structuur van overleg tussen opdrachtgever en opdrachtnemer (samenwerkingsmodel) geregeld bij projecten met toegeleverd ontwerp teneinde overeenstemming te krijgen over de projectrisico's, de werkvoorbereiding, de projectbewaking en de wijze van aantonen van de gerealiseerde kwaliteit.

Door het maken van goede afspraken **voor** de feitelijke aanvang van het project wordt een beperking beoogd van onnodige papierstromen tussen opdrachtgever en opdrachtnemer (en onderaannemers en leveranciers).

De projectrisico's en de bijbehorende beheersmaatregelen worden vastgesteld en voorzover nodig uitgewerkt van grof naar fijn. Dat wil zeggen dat bij aanvang van een project de risico's en beheersmaatregelen in grote lijnen worden vastgesteld en gedurende het project in deelkwaliteitsplannen, voorzover nodig, verder in detail uitgewerkt.

De aannemer is verantwoordelijk voor zijn onderaannemers en leveranciers. Dit betekent ook dat hij verantwoordelijk is voor de kwaliteit van zijn onderaannemers en leveranciers en voor het door hen geleverde werk inclusief de bijbehorende keuringen en keuringsregistraties.

De wijze waarop hij vorm en inhoud geeft aan deze verantwoordelijkheid is gebaseerd op zijn eigen kwaliteitssysteem.

Beoordelen kwaliteitsplan

Als eerste wordt getoetst of het plan voldoet aan de eisen welke in het contract hieraan zijn gesteld, of in het plan de procedures uit het gecertificeerde kwaliteitssysteem (ISO 9001/2) van de opdrachtnemer zijn aangegeven en of daar waar het contract hogere eisen stelt dan de norm de procedures uit het systeem voor de projectsituatie zijn aangepast.

Vervolgens wordt gekeken of de door het projectteam onderkende, uitvoeringsrisico's adequaat door de opdrachtnemer worden beheerst. Hierbij dient te worden gekeken naar de inhoud van zijn van toepassing verklaarde (e.v. aangepaste) systeemprocedures.

Om te kunnen aantonen dat aan de 'projectspecifieke' eisen wordt voldaan, zal de opdrachtnemer veelal een keuringsplan opnemen als onderdeel van het kwaliteitsplan. In het keuringsplan staan dan alle keuringen die de opdrachtnemer zal uitvoeren om aan te tonen dat aan de contracteisen wordt voldaan en met welke registraties hij aantoont dat aan de 'projectspecifieke eisen' wordt voldaan.

Bij de beoordeling of met de in het keuringsplan opgenomen keuringen in voldoende mate kan worden aangetoond dat het eindproduct voldoet aan de daaraan gestelde eisen wordt getoetst of met de voorgestelde keuring kan worden aangetoond dat aan de eisen wordt voldaan.

Indien het kwaliteitsplan aantoonbaar tekortkomingen bevat (bijvoorbeeld omdat de keuring bij een 'projectspecifieke eis' ontbreekt of dat de voorgesteld borging niet toereikend wordt geacht), maakt de contractgemachtigde dit binnen de afgesproken termijn schriftelijk, met reden omkleed, aan de opdrachtnemer kenbaar. Tegelijk verzoekt deze de opdrachtnemer het kwaliteitsplan zodanig aan te passen dat het wel voldoet aan de in het contract gestelde eisen. De opdrachtnemer zoekt oplossingen voor de aangegeven onvolkomenheden en past zijn plan aan. Dit proces loopt net zo lang door, totdat het kwaliteitsplan door de contractgemachtigde wordt geaccepteerd. Dit hoeft niet altijd direct formeel te worden aangepakt maar kan ook eerst door tussentijds overleg (model VGBouw) waarna de uitkomsten worden vastgelegd.

Zodra de opdrachtnemer zijn kwaliteitsplan naar genoegen (conform contracteisen) van de contractgemachtigde heeft aangepast en de door het projectteam voorgestelde stop- en bijwoonpunten heeft aangebracht, wordt het plan geaccepteerd. Ter bevestiging van de acceptatie ondertekent de contractgemachtigde het kwaliteitsplan en stuurt een exemplaar daarvan naar de opdrachtnemer. De contractuitvoering van het werk vindt plaats conform dit kwaliteitsplan van de opdrachtnemer.

Het toetsingsplan aanpassen op het kwaliteitsplan

Na acceptatie van het kwaliteitsplan van de opdrachtnemer wordt beoordeeld of de eerder gekozen toetsstrategie en de verdere invulling van de combinatie aan toetsen leidt tot het gewenste resultaat. Centraal staat dan de vraag of er sprake is van voldoende reikwijdte.

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- ⇒ de beoordeling van de effectiviteit van de borgings- en beheersmaatregelen in de plannen van de opdrachtnemer;
- ⇒ de wijze waarop hij zich vergewist van een correcte uitvoering van de plannen,
- ⇒ de intensiteit van de geplande toetsen, met andere woorden met welke frequentie, op welk moment en wat is de diepgang van een toets in relatie tot de geplande maatregel van de opdrachtnemer.

Het aanpassen van het toetsingsplan geschiedt in de volgende stappen:

- ⇒ Beoordeel de door de opdrachtnemer voorgestelde borging en bepaal de systeemtoetsen
- ⇒ Beoordeel de door de opdrachtnemer voorgestelde beheersmaatregelen en bepaal de procestoetsen
- ⇒ Bepaal ter verkrijging van meer zekerheid de producttoetsen
- ⇒ Bepaal het valideren van de gegevens van de opdrachtnemer
- ⇒ Beoordeel of de toetsstrategie en de combinatie van systeem-, proces- en producttoetsen leidt tot het gewenste resultaat, met andere woorden is er sprake van voldoende reikwijdte ?

Reikwijdte

Reikwijdte is een zodanige combinatie van systeem-, proces- en producttoetsen dat daarvan afgeleid een oordeel over de juistheid van de door de opdrachtnemer verstrekte gegevens kan worden gegeven.

Er is sprake van voldoende reikwijdte wanneer op basis van deze combinatie aan toetsen de gegevens van de opdrachtnemer kunnen worden gevalideerd.

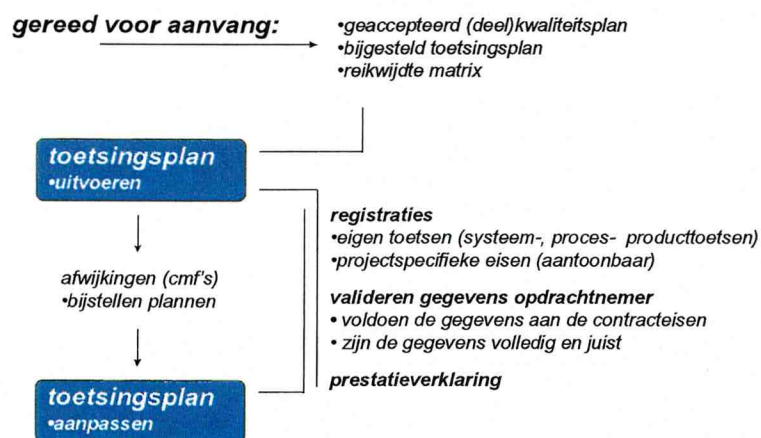
Bij iedere stap in het proces zal steeds moeten worden gekeken of met de aangegeven toetsen in het toetsingsplan de reikwijdte gehandhaafd blijft ofwel dat de combinatie aan toetsen moet worden aangepast aan de ontstane situatie.

Vanuit de registraties bij de eigen toetsen moet de directie kunnen uitleggen waarom niet van alle contracteisen registraties zijn maar dat toch vanuit de systeemtoetsen mag worden gesteld dat ook aan die eisen is voldaan.

5 Het toetsingsplan tijdens de uitvoering

Tijdens de contractuitvoering heeft het toetsingsplan tot doel het aantoonbaar maken dat de opdrachtnemer voldoet aan zijn contractuele verplichtingen door vast te stellen dat:

- ⇒ de opdrachtnemer de procesgang beheerst (systeem-, proces- en producttoetsen),
- ⇒ het product voldoet aan de technische eisen en specificaties ('projectspecifieke eisen'),
- ⇒ de opdrachtnemer aantoonbaar aan de contractverplichtingen voldoet (kwaliteitsregistraties) en
- ⇒ de prestatieverklaring is onderbouwd.

Na acceptatie van de plannen van de opdrachtnemer is de combinatie aan toetsen verder ingevuld en afgestemd op de borgings- en beheersmaatregelen van de opdrachtnemer. De toetsstrategie en verdere invulling daarvan is dan in opzet bepaald, met als criterium voldoende reikwijdte. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden wordt het criterium 'voldoende reikwijdte' bewaakt. Het signaleren van afwijkingen tijdens de uitvoering speelt daarbij een essentiële rol.

Een goede kwaliteitsborging door de opdrachtnemer betekent dat hij er op toeziet dat het werk wordt uitgevoerd zoals dat in het kwaliteitsplan is vastgelegd, dat hij zijn werkprocessen door een goede voorbereiding beheerst en op punten waar makkelijk afwijkingen kunnen ontstaan regelmatig keurt en controleert of alles gaat zoals het behoort te gaan en leidt tot een resultaat dat voldoet aan de gestelde eisen.

De opdrachtnemer dient ten aanzien van de gesignaleerde afwijkingen correctieve en preventieve maatregelen voor te stellen, de door de contractgemachtigde geaccepteerde maatregelen uit te voeren en de effectiviteit van de getroffen maatregelen aan te tonen.

Wanneer de opdrachtnemer zelf e.v. afwijkingen signaleert en komt met een voorstel tot wijziging/aanpassing zonder dat dit eerst door de opdrachtgever wordt gesignaleerd, dan werkt de kwaliteitszorg (borging) van de opdrachtnemer goed en ontstaat er een vertrouwen in zijn werkwijze.

Tijdens de contractuitvoering van het werk wordt door de toezichthouder/toetsers getoetst en geregistreerd zoals dat is vastgelegd in het toetsingsplan waarna de door de opdrachtnemer aangeleverde registraties kunnen worden gevalideerd.

De toezichthouder/toetsers kan naast de geplande toetsen niet geplande waarnemingen (ronde over het werk / vakmanschap) houden als aanvulling op de geplande onderbouwing van de validatie en om de zekerheid te krijgen dat het product in zijn geheel voldoet aan de gestelde eisen .

Het kwaliteitsplan van de opdrachtnemer geeft aan op welke wijze hij keuringen uitvoert, hoe deze keuringen door hem worden vastgelegd en welke procestoetsen worden gedaan.

De toezichthouder voert de nodige systeem-, proces- en producttoetsen uit om vast te stellen dat de borging van de opdrachtnemer werkt zoals dat is overeen gekomen in het kwaliteitsplan.

Het toetsen door de toezichthouder beperkt zich niet tot het beoordelen van de documenten, maar ook het -zonodig- ter plekke aantonen (stop- en bijwoonpunten) dat het uiteindelijke product (c.q. de totstandkoming van) overeen komt met de door de opdrachtnemer verstrekte informatie (het valideren van de kwaliteitsregistraties m.b.t. de 'projectspecifieke eisen')

Afhankelijk van het verloop van het werk kunnen zich daarbij de volgende mogelijkheden voordoen:

⇒ Het toetsingsplan behoeft geen aanpassing

Wanneer het eigen toezicht afwijkingen signaleert die ook tijdig door de opdrachtnemer zelf zijn gesignaleerd, kan worden geconcludeerd dat de door de opdrachtnemer getroffen borgings- en beheersmaatregelen adequaat functioneren, dat de keuringen conform plan worden uitgevoerd en de kwaliteitsregistraties betrouwbaar zijn.

⇒ Het toetsingsplan behoeft mogelijk aanpassing

Wanneer het eigen toezicht via systeem, procestoetsen en of producttoetsen afwijkingen signaleert zonder dat dit door de opdrachtnemer is aangegeven, kan worden geconcludeerd dat de door de opdrachtnemer getroffen borgings- en beheersmaatregelen onvoldoende zijn.

Afhankelijk van de afwijking kan de contractgemachtigde - ter meerdere zekerheid - een aantal aanvullende toetsen uitvoeren.

◇ Bij een positief beeld van deze extra toetsen kan geconcludeerd worden dat de kwaliteitsregistraties betrouwbaar zijn. Ook voor de door de contactgemachtigde gesignaleerde afwijkingen dient de opdrachtnemer correctieve en preventieve maatregelen te treffen, waarvan de werking en effectiviteit moet worden aangetoond.

◇ Bij een negatief beeld van de extra toetsen zullen maatregelen moeten worden genomen door meer proces- en/of producttoetsen zelf uit te voeren.

In het meest verstrekkende geval kan dit leiden tot het in gebreke stellen van de aannemer en voor zijn rekening de borging over te nemen tot het moment waarop hij heeft aangetoond de borging te kunnen voortzetten (contractueel regelen).

Wanneer de opdrachtnemer de in zijn kwaliteitsplan vastgelegde afspraken (op grond waarvan acceptatie heeft plaats gevonden niet nakomt, zijn in het kwaliteitsborgingsartikel sancties opgenomen

Deze sanctie houdt in dat wanneer wordt vastgesteld dat de borging van de opdrachtnemer niet werkt de opdrachtnemer in gebreke kan worden gesteld waarna voor haar rekening de borging door de opdrachtgever wordt overgenomen tot het moment waarop de opdrachtnemer heeft aangetoond de borging op een juiste manier weer te kunnen voortzetten.

Bij het niet halen van de technische kwaliteit gelden de afkeurcriteria zoals die in het contract zijn vermeld. Wanneer dit bij herhaling gebeurt kan dit er toe leiden dat de opdrachtgever besluit voor rekening van de opdrachtnemer toezichthouders in te zetten.

De registraties van alle uitgevoerde keuringen en controles zijn, wanneer dit in het contract is opgenomen, ter inzage voor de opdrachtgever. Voor zover het om registraties m.b.t. de projectspecifieke eisen gaat,

worden deze gegevens door de opdrachtnemer aan de opdrachtgever bij gereed-melding van het (deel)resultaat van het betreffende onderdeel ter beschikking gesteld waarna tot betaling kan worden overgegaan. De contractueel in het kader van exploitatie en onderhoud gevraagde gegevens, voorzover dezen niet eerder zijn verstrekt, draagt de opdrachtnemer over aan de contractgemachtigde bij de oplevering van het project.

Afwijkingen

In de praktijk zal niet altijd alles gaan zoals het gepland is. Er kunnen afwijkingen ontstaan ten opzichte van de gemaakte afspraken.

Als bij controle door de opdrachtnemer blijkt dat iets niet in overeenstemming is met de eisen in het contract en zoals dit is weergegeven in het kwaliteitsplan, stelt de opdrachtnemer dit vast en overweegt maatregelen om te corrigeren. Er zijn verschillende situaties mogelijk:

- ⇒ De afwijking is het gevolg van een verkeerde contractuitvoering.
De opdrachtnemer is dan verantwoordelijk voor de correctie van de afwijking, zodanig dat alsnog voldaan wordt aan de in het contract gestelde eisen. Afhankelijk van de aard van de afwijking (reparabel / niet reparabel - wel / geen financiële gevolgen) heeft de opdrachtnemer een goedkeuring nodig van de opdrachtgever.
- ⇒ De afwijking heeft een oorzaak die buiten de verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer valt, bijvoorbeeld een verkeerde contractbepaling of een fout in de tekening.
De opdrachtnemer is hiervoor niet verantwoordelijk, maar moet deze wel melden aan de opdrachtgever en zo mogelijk aangeven hoe dit het beste kan worden opgelost en wat daarbij de gevolgen in tijd en geld zijn.

In de eerste situatie legt de opdrachtnemer de afwijking in het kader van de afspraken over kwaliteitsborging vast op een afwijkingsrapport, tenzij hij op eigen initiatief een correctieve maatregel neemt die ertoe leidt, dat het resultaat (uitgesteld werk) alsnog aan alle daaraan gestelde eisen voldoet. In de tweede situatie wordt dit vastgelegd door de opdrachtgever (e.v. op voorstel van de opdrachtnemer) en leidt vaak tot een contractwijziging.

Op het afwijkingsrapport vult de opdrachtnemer in wat de geconstateerde afwijking is, welke oplossingsmaatregel hij voorstelt en wat hierbij de gevolgen zijn in tijd en geld. Hij dient het afwijkingsrapport zo spoedig mogelijk in bij de contractgemachtigde. Deze beoordeelt het afwijkingsrapport en, wanneer deze accoord is met de voorgestelde correctieve maatregelen, stelt hij vervolgens een CMF op met de door de opdrachtnemer voorgestelde correctieve maatregelen en de contractuele gevolgen (tijd, geld).

Wanneer deze afwijking een afwijking van het contract omvat kan het zijn dat ook de principaal zijn goedkeuring moet geven aan de afwijking.

De opdrachtnemer voert na accordering van het afwijkingsrapport, en indien noodzakelijk na het sluiten van de CMF, de corrigerende maatregel uit, controleert na afloop de kwaliteit van het resultaat en legt dit vast wanneer de afwijking betrekking heeft op een projectspecifieke eis.

Dit kan aanleiding zijn voor het aanpassen van het (deel)kwaliteitsplan van de opdrachtnemer en voor het aanpassen van het toetsingsplan (reikwijdte) van de opdrachtgever.

